

Forord

Museene er omdiskuterte. I Sverige har det i høst pågått en museumsdebatt som har nådd også de øvrige nordiske landene. Hva er museenes oppgaver? Hvem skal bestemme hva museene skal gjøre? Hvem og hva er museene til for? Og ikke minst stilles det spørsmål ved forskyvninger i forholdet mellom et vitenskapelig og et formidlende oppdrag. Spørsmålene er ikke nye, men de stilles på nytt – heldigvis. For diskusjonene trengs. De trengs også i de museumsinteresserte og museologiske fagmiljøene: Enighet er ingen dyd for et forskningsfelt, og museumsdebatten i Sverige viste at det finnes velartikulerte forståelser av museenes rolle i samfunnet som ikke er på linje verken med museenes visjoner eller statlig politikk – eller museologisk forskning. Da er det desto viktigere at de blir diskutert både i offentligheten, i museene og i akademien.

En sentral problemstilling er hvordan forholdet skal vektles mellom vitenskapelig arbeid på den ene siden, og formidling på den andre. Vitenskap settes opp mot samtidsorientering, mot formidling, ja mot politikk. Men vi kan også si at dette skillet skapes når det gjentas som et mantra. For er det virkelig slik at museer flest har en vitenskapelig og en uvitenskapelig side? Og en side som er politisk, en annen som er upolitisk? En side som er vendt mot samtiden, en annen som er vendt mot fortiden? Slike motsetningspar brukes til å vinne diskusjoner, både innenfor og utenfor museene, men spørsmålet er om de er riktige? Og er de fruktbare?

I dette nummeret av Nordisk Museologi er vi stolte av å presentere mye museumsvitenskap av en type som utfordrer de vante skillelinjene. Bodil Axelson og Karl-Emil Åkerö tematiserer LHBTQI-perspektiver på kulturarv. Hva er praksisene og hva er problemstillingene? Hvilke ulike queer-perspektiv er viktige å diskutere i innsamling og formidling av LHBTQI-relatert kulturarv? Perspektivet er både historisk og samtidsorientert, det handler om formidling og politikk, og det handler om vitenskapelige metoder og innretninger. Skillet mellom vitenskap og formidling brytes ned og en annen type vitenskapelighet aktualiseres.

I artikkelen "What's in a museum name?" diskuterer Anna Karina Kjeldsen og Line Schmeltz hvordan museer bruker navneendringer til å posisjonere seg i et endret museumslandskap. Perspektivet henter sin faglighet fra forskning omkring bedrifter og markedsføring, og kan med det vise at museene er aktører i et marked og benytter navneendringer strategisk. En helt annen innfallsvinkel er valgt av Sigurd Solhaug Nielsen som har undersøkt hvordan utstillingen *A World at Stake* som ble utviklet av Experimentarium i Danmark og Jærmuseet i

Norge bidro til å interessere ungdommer for global ulikhet og fattigdom. På hvilken måte kan en utstilling bidra til å vekke interesse og nysgjerrighet for avgjørende globale problemer? Metodisk er dette et bidrag til å utvikle forståelsen av hva utstillinger kan gjøre og hva elever faktisk kan lære av museumsbesøk.

Suzie Thomas og Eerika Koskinen-Koivisto har valgt en annen metode i sin undersøkelse av hvordan den finske Lapplandskrigen framstilles på fem finske museer. De beskriver både framstillinger basert på en slags nøytral faktademonstrasjon – og i hvilken grad de vanskelige spørsmålene utelates i framstillingene. Igjen viser de hvordan det vitenskapelige og det politiske langt ifra er motsetninger, men snarere hvordan det å framstille noe nøytralt og vitenskapelig er en form for politikk.

Artikkelen ”At svare plakaten igjen” og prosjektbeskrivelsen ”Kritisk kuratering” tar opp brennende spørsmål i faglitteraturen om hva kuratering er og kan bidra med i museer og samfunn. De viser begge hvordan kurateringsprosesser også er kunnskapsprosesser, og reflekterer over hvordan dette har blitt brukt og i framtiden kan benyttes i museumsarbeide. Slik er de også med på å problematisere skillet mellom vitenskap og forskning på den ene siden og museets øvrige arbeid på den andre. Line Hjorth Christensen og Charlotte Præstegaard Schwartz bidrar slik til å vise at det gamle skillet mellom museumsvitenskap på den ene siden og formidling på den andre er i ferd med å utfordres og brytes ned til fordel for nye forsknings- og formidlingsmetoder.

Brita Brenna